

**Badanie rynku GAZU ZIEMNEGO - KWESTIONARIUSZ DLA OSÓB PRAWNYCH
FIZYCZNYCH**

I

Termin udzielania odpowiedzi: 30/09/2011**Wstęp**

Stan rozwoju rynku gazu ziemnego w Polsce, pomimo formalnej implementacji prorynkowych regulacji unijnych do przepisów prawa krajowego, jest w dalszym ciągu niesatysfakcjonujący. Przede wszystkim brak jest ukształtowanej struktury hurtowego rynku gazu zdolnego do generowania rynkowych sygnałów cenowych, a tym samym realnych warunków do zmiany sprzedawcy gazu i rozwoju rynku detalicznego. Z tego względu polski rynek gazu wykazuje strukturalne ograniczenia uczestnictwa w faktycznej - technicznej i handlowej - integracji z regionalnymi rynkami europejskimi.¹ Zmonopolizowany rynek gazu ziemnego nie może więc zostać uwolniony od administracyjnej regulacji cen gazu w trybie określonym w art. 49 ustawy - Prawo energetyczne.

Powyższe uwarunkowania oraz fakt, że Rada Ministrów przyjmując *Politykę energetyczną do 2030 roku* oraz *Program działań wykonawczych na lata 2009-2012* powierzyła Prezesowi URE w pkt 3 Działania 5.6 *Programu wykonawczego*, opracowanie *Mapy drogowej uwolnienia cen gazu ziemnego*, oznaczają konieczność podjęcia intensywnych działań nakierowanych na zbudowanie płynnego i transparentnego hurtowego rynku gazu, zdolnego do wykreowania rynkowej ceny gazu ziemnego.

Jednym ze sposobów przyspieszenia procesu demonopolizacji rynku gazu i zainicjowania rozwoju konkurencji, jest wykorzystanie tzw. *programu uwalniania gazu*. Programy uwalniania gazu były stosowane w wielu krajach europejskich i są rekomendowane do stosowania przez Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. *dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylającą dyrektywę 2005/55/WE* (pkt 33 Preambuły). Program uwalniania gazu polega na odsprzedaniu na rynek hurtowy części gazu należącego do podmiotu posiadającego pozycję monopolistyczną lub dominującą wraz z istniejącymi mocami przesyłowymi i magazynowymi. Programy takie pozwalają na zmianę struktury podmiotowej na rynku gazu, bez naruszania importowych zobowiązań długoterminowych tego podmiotu.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania oraz kryteria oceny rynku konkurencyjnego, określone w art. 49 ustawy Prawo energetyczne, Prezes URE zamierza przygotować propozycje programu uwalniania gazu ziemnego po konsultacjach z uczestnikami rynku gazu oraz po analizie ich preferencji i oczekiwań. Niniejsze badanie jest elementem przygotowania wyżej wymienionej *Mapy drogowej uwolnienia cen gazu ziemnego*, a jego wyniki pozwolą na przygotowanie prorynkowych rekomendacji działań wraz ze szczegółowym harmonogramem ich wdrażania.

Punktem wyjścia do niniejszego badania jest założenie, że obowiązujące - krajowe i unijne - regulacje są stosowane w funkcji prokonkurencyjnego rozwoju rynku, a faktyczna realizacja programu wymaga jego przygotowania oraz opublikowania z odpowiednim wyprzedzeniem,

¹ Konkluzje Rady Europejskiej z 4 lutego 2011 r.

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/119141.pdf

zapewniającym zainteresowanym podmiotom przygotowanie się do uczestnictwa w tym programie.

Kwestionariusz w formie elektronicznej, można pobrać ze strony internetowej: www.ure.gov.pl.

Pytania dotyczące treści niniejszego kwestionariusza należy kierować do:

**Pani Marzanny Kwiecień tel. +22/66-16-458, email: marzanna.kwiecien@ure.gov.pl
lub do Pani Anny Podlasin tel + 22/66-16-226, email: anna.podlasin@ure.gov.pl**

Przy wszelkich kontaktach dotyczących tej sprawy należy podawać następujący numer referencyjny: „Rynek gazu - badanie”.

Wypełniony kwestionariusz należy przesłać w formie papierowej i elektronicznej na adres: Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, 00-872 Warszawa, ul. Chłodna 64; email: dpk@ure.gov.pl

Udział w badaniu polega na udzieleniu odpowiedzi na załączone pytania. Szczegółowe odpowiedzi mają duże znaczenie dla dokonania właściwej oceny i zaprojektowania właściwych działań, dotyczących dalszej liberalizacji polskiego sektora gazu. Jeżeli zdaniem Państwa któreś z pytań nie ma znaczenia dla sprawy lub nie dotyczy Państwa działalności, należy to zaznaczyć i uzasadnić swoją opinię. Jeśli zdaniem Państwa powinno się uwzględnić dodatkowe kwestie, które pominięto w kwestionariuszu, Urząd Regulacji Energetyki przyjmie wszelkie uwagi na ten temat.

Ważne: Jeżeli w wypełnionej ankiecie znajdują się informacje, które nie powinny być upublicznione, to należy przesłać dwie wersje odpowiedzi: (i) wersję NIEJAWNA oraz (ii) wersję JAWNA, z której usunięto wszelkie tajemnice handlowe oraz pozostałe informacje poufne.

DZIĘKUJEMY ZA WSPÓLPRACĘ

Uwarunkowania wprowadzenia programu uwalniania gazu w Polsce.

Tam gdzie funkcjonuje wolny rynek gazu oraz istnieją zróżnicowane drogi jego przesyłu i liczni importerzy, tam programy uwalniania gazu nie są potrzebne. Natomiast tam gdzie są ograniczenia w dostępie do infrastruktury przesyłu, a jedno przedsiębiorstwo, poprzez długoterminowe kontrakty typu " bierz lub płac" posiada dominującą pozycję na rynku, konieczna jest administracyjna interwencja, aby zainicjować mechanizmy konkurencji i zaktywizować stronę popytową do poszukiwania alternatywnych ofert sprzedaży. Uwolnienie racjonalnego wolumenu gazu ziemnego przez podmiot łączący funkcje importera, hurtownika i sprzedawcy do odbiorców końcowych, powinno w krótkim czasie doprowadzić do pojawienia się wielu sprzedawców w segmencie sprzedaży hurtowej i segmencie sprzedaży do odbiorców przemysłowych. Wprowadzenie na rynek dostaw gazu przyczynić się może do rozwoju ośrodków handlu gazem co w efekcie zwiększy transparentność cenową, stymulując dalszy rozwój konkurencji na rynku, na którym żaden z podmiotów nie będzie posiadał pozycji dominującej.

1. Program uwalniania gazu. Kiedy i ile?

1a. Program uwalniania gazu polegający na publicznej aukcji sprzedaży gazu ziemnego przez PGNiG SA przeprowadzonej w 2012 r. na zasadach wcześniej udostępnionych zainteresowanym, powinien obejmować (proszę uzupełnić):

30 % prognozowanej rocznej sprzedaży, począwszy od 2013 r. w kontrakcie 3-letnim,	
20% pozostałej prognozowanej rocznej sprzedaży, począwszy do 2014 r. w kontrakcie 2-letnim i	w
10% pozostałej rocznej prognozowanej sprzedaży, począwszy od 2015 r. w kontrakcie rocznym.	w

Proszę o uzasadnienie odpowiedzi:

Sprzedaż gazu w Polsce w 2010 r. wyniosła około 14,5 mld m³. Udział największych odbiorców wyniósł około 60%. Publiczna aukcja w łącznej wysokości 60% pozwoliłaby na zaspokojenie większości potrzeb sektora największych odbiorców w najbliższych latach.

1b. Czy gaz w programie uwalniania gazu powinien być oferowany:

w określonych punktach wejścia do systemu przesyłowego?	☐ Tak / Nie ☐
w punkcie wirtualnym?	☒ Tak / Nie ☐
w innym punkcie systemu?	☐ Tak / Nie ☐

Proszę o uzasadnienie odpowiedzi:

Cena zawierałaby wszystkie koszty: koszt surowca i transportu, co pozwoliłoby na proste i jasne określenie efektywności przedsięwzięć realizowanych z wykorzystaniem tego surowca. Metoda ta najbardziej sprzyja konkurencji na rynku - minimalne bariery wejścia dla nowych podmiotów, umożliwia łatwe funkcjonowanie rynku gazu na giełdach/platformach, ponieważ zapewnia homogeniczność produktu. Pozwoliłoby to na rozwój innych usług, które powszechnie są oferowane przez europejskie hub-y m.in dostawy w szczycie, pożyczanie, parkowanie.

1c. Czy w ramach *programu uwalniania gazu* mogą być preferowane zakupy gazu w kontraktach:

- jednodniowych Tak / Nie
- miesięcznych Tak / Nie
- kwartalnych Tak / Nie
- półrocznych Tak / Nie
- rocznych Tak / Nie

dłuższych (jakich?) 2- 15 letnich

Proszę o uzasadnienie odpowiedzi:

Czym więcej instrumentów będzie oferowanych na różny termin, tym cena będzie bardziej odzwierciedlać tendencje rynkowe. Również pojawi się możliwość odsprzedaży części niewykorzystanych zakupów w okresie zmniejszonego zużycia surowca od zakupionej wielkości. Ponadto ilość produktów pozwala zarówno odbiorcy i dostawcy na jak najlepsze zbilansowanie własnych potrzeb w różnym horyzoncie czasowym. Pozwoli to Operatorowi minimalizować koszty bilansowania systemu.

1d. Jaka minimalna i jaka maksymalna wielkość podstawowego pakietu wyrażona w mln m³ powinna być Państwa zdaniem oferowana w publicznej aukcji sprzedaży gazu, aby zapewnić zainteresowanym podmiotom udział w *programie uwalniania gazu*?

minimum 1mln m³

maksimum 1000mln m³

1e. Czy należy określić minimalną, jeśli tak to jaką, liczbę uczestników aukcji sprzedaży gazu ziemnego, aby osiągnąć istotny wzrost liczby uczestników rynku hurtowego?

tak

nie

liczba

1f. Czy w ramach *programu uwalniania gazu* bylibyście Państwo zainteresowani zakupem gazu:

do dalszej odsprzedaży Tak / Nie

jako odbiorcy końcowi Tak / Nie

Proszę o uzasadnienie odpowiedzi:

Tauron PE SA jest zintegrowaną pionową grupą kapitałową. Podjęte działania jak i plany, które zostały podane do publicznej wiadomości, wskazują na rozwój produkcji energii elektrycznej z gazu. Dodatkowo ze względu na specyfikę działalności może pojawić się konieczność odsprzedaży części surowca, którego wielkość zużycia może odbiegać od pierwotnych planów.

2. Program uwalniania gazu. Problem uwolnienia cen.

2a. Czy Prezes URE powinien uwolnić ceny sprzedaży gazu ziemnego niezwłocznie po przeprowadzeniu aukcji w ramach *programu uwalniania gazu* i zwolnić z obowiązku przedkładania taryf do zatwierdzenia dla gazu sprzedawanego do:

odbiorców hurtowych	☒ Tak / Nie ☐
dużych odbiorców gazu*	☒ Tak / Nie ☐
średnich odbiorców gazu*	☒ Tak / Nie ☐
małych odbiorców gazu*	☒ Tak / Nie ☐
gospodarstw domowych	☒ Tak / Nie ☐

* przy założeniu, że ich zużycie gazu wynosi: duży odbiorca – powyżej 25 mln m³/rok, średni odbiorca – powyżej 1 mln m³/rok do 25 mln m³/rok, mały odbiorca – do 1 mln m³/rok.

Proszę o uzasadnienie odpowiedzi:

Jedynie względem PGNiG powinny być pozostawione pewne ograniczenia do momentu pełnej liberalizacji rynku w celu ograniczenia siły rynkowej tego podmiotu (faktyczny monopol).

2b. Czy ceny gazu powinny być uwolnione przez Prezesa URE dopiero po faktycznym wprowadzeniu gazu na rynek i na podstawie odrębnego badania rynku, przeprowadzonego:

po upływie roku	☐ Tak / Nie ☒
po upływie dwóch lat	☐ Tak / Nie ☒
po upływie trzech lat	☐ Tak / Nie ☒

o ile jego wyniki potwierdzą wypełnienie kryteriów rynku konkurencyjnego, określonych w art. 49 ustawy Prawo energetyczne?

Proszę o uzasadnienie odpowiedzi:

Ceny powinny być uwolnione razem z wprowadzeniem obrotu hurtowego gazem np. poprzez aukcje, aby podmioty handlujące miały możliwość sprzedaży paliwa do odbiorców na warunkach rynkowych. W obecnej sytuacji, gdy faktycznie jedynym podmiotem sprzedającym gaz jest PGNiG, liberalizacja cen przy braku uwolnienia obrotu hurtowego gazem i braku zapewnienia dostępu do gazu innym podmiotom, mogłaby doprowadzić do umocnienia jego pozycji. Także liberalizacja cen powinna być powiązana z faktycznym wprowadzeniem gazu na rynek.

Program uwalniania gazu. Wpływ na wykorzystanie rozbudowywanej infrastruktury.

3. Jaki będzie wpływ programu uwolnienia gazu na wykorzystanie zdolności przesyłowych rozbudowywanych połączeń systemowych w punkcie wejścia Lasów, Cieszyn oraz otwarcie terminala LNG w Świnoujściu w 2014 r.?

pozytywny	☒
negatywny	☐
neutralny	☐

Proszę o uzasadnienie odpowiedzi:

Dodatkowe zdolności przesyłowe umożliwiające import gazu z innych kierunków niż dotychczas dają większą transparentność cen.

Program uwalniania gazu. Upowszechnienie informacji.

4 a. W jaki sposób powinna zostać upubliczniona informacja o *programie uwalniania gazu*, aby projekt był efektywny?:

ogłoszenie przez PGNiG SA (strona internetowa, środki publicznego przekazu np. dzienniki polskie i zagraniczne)

komunikat na stronie Prezesa URE

komunikat na stronie ACER

komunikat na stronie EFET

inne sposoby (proszę wymieścić, jakie)

4 b. W jakim terminie powinna być powyższa informacja upubliczniona, aby projekt był efektywny?:

początek 2012 r.

Proszę o uzasadnienie propozycji:

Informacja o programie uwalniania gazu powinna być podana do informacji publicznej w możliwie najbliższym terminie, ponieważ da to dotychczasowym, jak i potencjalnym uczestnikom rynku czas na dokonanie koniecznych zmian wymaganych nową strukturą rynku, jaka musi powstać zgodnie z przepisami prawa UE do 2014 r.

Program uwalniania gazu. Ograniczenia i przesłanki formalne realizacji.

5. Jakie bariery prawne [przy założeniu, że transakcja zakupu gazu dokonywana jest w Polsce, w związku z czym kupującego nie dotyczą obowiązki wynikające z ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym (Dz. U. Nr 52, poz. 343 z późn. zm.) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 października 2000 r. w sprawie minimalnego poziomu dywersyfikacji dostaw gazu z zagranicy (Dz. U. Nr 95, poz. 1042)] może napotkać wdrażanie *programu uwalniania gazu* ze strony obowiązujących przepisów, w tym w szczególności:

ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r., nr 89, poz. 625 z późn. zm)

jakie: art.32.pkt 2 i 3 - Koncesja na obrót gazem ziemnym z zagranicą jest wydawana z uwzględnieniem dywersyfikacji źródeł określoną przez Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki.

art.33 pkt 1a - Prezes URE udziela koncesji na obrót gazem ziemnym z zagranicą podmiotowi, który ma własne pojemności magazynowe lub zawarł umowę o magazynowanie w Polsce (a w przypadku znowelizowania Ustawy o zapasach ropy naftowej..., zgodnie z obecnym projektem ustawy w kraju lub UE).

rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca 2010 r w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu gazowego (Dz. U. Nr 133, poz. 891)

jakie: brak

rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 6 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie paliwami gazowymi (Dz. U. Nr 28, poz. 165)

jakie: brak

ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2007 r., Nr 223, poz. 1655 z późn. zm.)

jakie: brak

inne (podaj, jakie):

rozporządzenie Rady Ministra z dnia 24 października 2000 roku w sprawie minimalnego poziomu dywersyfikacji gazu z zagranicy

par. 1.1 - Zapis jest trudny do realizacji bo zróżnicowanie kierunków dostaw (zakupów) nie zawsze gwarantuje, że kupiony gaz będzie pochodził z innego kraju pochodzenia. (np. kupno w Czechach czy w Niemczech nie gwarantuje, że gaz pochodzi z innego źródła niż Rosja)

6. Czy powinny być uwzględnione także inne niż *program uwalniania gazu* metody, dzięki którym można osiągnąć istotny postęp rozwoju hurtowego rynku gazu ziemnego w Polsce?

Tak / Nie

Jeśli tak, to jakie? (proszę podać przykłady)

Przykłady:

Powinien zostać stworzony odrębny, publiczny rynek (giełda, platforma obrotu) obrotu gazem. Rynek ten powinien składać się z instrumentów spot, jak i terminowych. Dodatkowym czynnikiem zapewniającym odpowiednią płynność byłaby działalność animatora rynku.

7. Czy realizacja przez PGNiG SA aukcji sprzedaży gazu ziemnego w ramach *programu uwalniania gazu*, skonsultowanego z regulatorem i organem ochrony konkurencji i konsumentów, w uwarunkowaniach prawnych i organizacyjnych 2011 r. może przyczynić się do zdemonopolizowania sektora gazowniczego i zapewnić rozwój konkurencji:

Tak / Nie

Proszę o uzasadnienie odpowiedzi.

Sytuacja rynku gazu w Polsce jest specyficzna i udział PGNiG SA w procesie liberalizacji rynku jest konieczny.

Konieczne jest wprowadzenie innych uczestników i dostarczenie im narzędzi, które pozwoliłyby w określonym przedziale czasu "odebrać" część rynku z rąk dotychczasowego dostawcy.

Sama realizacja aukcji przez PGNiG skonsultowana z uprawnionymi do tego urzędami może stanowić szansę na rozwój rynku.

8. Czy realizacja programu uwalniania gazu powinna być wdrożona na podstawie decyzji administracyjnej regulatora lub organu ochrony konkurencji i konsumentów, po ustanowieniu szczególnych podstaw prawnych?

Tak / Nie

Proszę o uzasadnienie odpowiedzi.

Proces ten muszą przede wszystkim określać szczegółowo podstawy (ramy) prawne, aby dotychczasowi i przyszli uczestnicy rynku mogli w sposób jednoznaczny określić, jakie zmiany zachodzą na rynku gazu. Dodatkowo tworzone prawo powinno być stanowione w sposób ciągły i stały, tak aby zapewnić stabilne otoczenie prawne dla rynku gazu. Dopiero na tej podstawie możliwe będzie podejmowanie stosownych decyzji administracyjnych o których mowa powyżej.

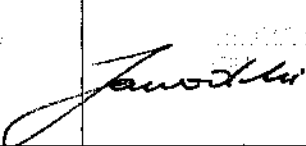

9. Czy chcieliby Państwo przekazać dodatkowe uwagi na temat warunków realizacji programu uwolnienia gazu lub innych kwestii dotyczących liberalizacji polskiego rynku gazu zaplanowanej na lata 2013-2014?

Tak / Nie

Uwagi:

IV. DANE KONTAKTOWE

Proszę podać nazwisko, adres oraz nr telefonu i faksu osoby odpowiedzialnej za opracowanie odpowiedzi, do której można zwrócić się o wyjaśnienia lub dodatkowe informacje.

Piotr Zawistowski /032/ 7742065 piotr.zawistowski@tauron-pe.pl	Katowice, 30.09.2012.		
<i>imię, nazwisko osoby, która wypełniła ankietę nr telefonu, adres e-mail</i>	<i>miejsowość i data</i>	<i>podpis osoby/osób upoważnionych do reprezentacji</i>	

Dziękujemy za współpracę!